

Twee nieuwe haaiensoorten met zaagkoppen ontdekt

Anderhalve meter lang, een kop als een kettingzaag en tot voor kort volslagen onbekend voor de wetenschap: biologen ontdekten twee nieuwe haaiensoorten in de Indische Oceaan. '2020 is een spectaculair jaar voor haaien.'

De nieuw ontdekte annazaaghaai, waarschijnlijk een vrouwtje, net na de vangst. Opzij, van boven en van onder. Links een zaaghaai uit Londen museum. Foto boven Simon Weigmann en links Kevin Webb / The Trustees Of The Natural History Museum Londen

Joris Westerveld
Amsterdam

De twee nieuwe soorten horen bij een familie die tot voor kort uit slechts acht soorten bestond. Leden van deze familie onderscheiden zich doordat hun kop is uitgerust met een soort zaag.

Volgens Andrew Temple, coauteur van de publicatie in *Plos One*, is de zaag het haaienequivalent van een Zwitsers zakmes: 'Ze gebruiken hem niet alleen om hun prooi te doden, maar ook om ze daarna in hapklare brokken te hakken.' Zaaghaaien leven van vissen, schelpdieren en inktvis.

Bang voor deze nieuwe zaaghaaien hoeven mensen niet te zijn: de gevonden exemplaren waren maximaal an-

derhalve meter lang. Bovendien leven ze alleen dieper dan 20 meter.

Volgens Temple benadrukt deze vondst hoe belangrijk de wateren bij Oost-Afrika zijn voor de biodiversiteit van haaien en roggen en hoe weinig we eigenlijk weten van deze uithoek van de wereld. De haaien waren al dood toen de wetenschappers ze vonden in de netten van plaatselijke vissers. Door de beesten te vergelijken met een exemplaar dat al in het Nationaal Natuurhistorisch Museum in Londen lag, wisten ze dat het om een nieuwe soort ging.

Visserij

De grootschalige visserij op haaien en roggen vormt wereldwijd een bedreiging voor veel soorten.

Temple: 'Dat werpt de vraag op hoeveel onbekende haaiensoorten of vissen zoals deze eigenlijk in de netten van vissers belanden. Er is een reële kans dat andere, onbekende soorten uitsterven nog voor ze ontdekt worden.' Volgens Temple is er meer onderzoek nodig om te achterhalen hoe groot de dreiging van de visserij op de twee nieuwe soorten is.

Het is een spectaculair jaar voor haaien, zegt marien bioloog Lisa Becking van de Wageningen Universiteit over de dubbele ontdekking. Begin dit jaar zijn er ook al vier nieuwe soorten beschreven, die met hun buikvinnen over de riffen bij Australië lopen.

Volgens Becking is het uniek dat wetenschappers zulke grote dieren nooit

eerder zagen: bij een landdier van anderhalve meter is dat bijna niet voor te stellen.

Dochter en nichtje

Simon Weigmann, de hoofdauteur van de publicatie, vernoemde de nieuwe soorten naar zijn dochter en nichtje. De twee zaaghaaien gaan voortaan door het leven als Kaya's sixgill sawshark en Anna's sixgill sawshark, oftewel de kayazaaghaai en de annazaaghaai. Van de reeds bekende zaaghaaiensoorten heeft er maar één net als de twee nieuwe soorten zes kieuwspleten.

Kayazaaghaaien werden opgevisst voor de kust van Madagaskar vanuit dieptes tussen de 200 en 300 meter. Plaatselijke vissers vingen de anna-

zaaghaaien bij Zanzibar, dicht bij een steile onderwaterhelling. Waarschijnlijk komen de haaien, net als veel andere soorten, 's nachts vanuit de diepte tevoorschijn om in ondieper water te jagen.

Dat de nieuwe soorten opduiken in de Indische Oceaan is niet toevallig, omdat daar simpelweg minder onderzoekers werken. Er zijn veel minder onderzoekscentra dan bijvoorbeeld in het Caribisch gebied.

Becking: 'Toch worden ook in de Cariben nog regelmatig nieuwe soorten ontdekt, zeker in de diepzee. Magisch, al die soorten waar we nog helemaal geen weet van hebben. Er zijn nog zoveel biodiversiteitschatten te ontdekken.'

DE WETENSCHAPPER BEZIET DE WERELD

Licht zoeken houdt duister op afstand

Hoe je soms ontmoedigd raakt. Hoe je soms twijfelt aan het nut van je werk. Ik ben wetenschapper, ik help de wereld vooruit, zo heet het. Maar help ik de wereld echt wel vooruit? Al sinds de dagen van Archimedes, langer zelfs, wijden mensen zich aan wetenschap, en het is hier nog steeds een bende. Je moet wel een onverbeterlijke optimist zijn om in de geschiedenis van de mensheid een gestaag stijgende lijn waar te nemen. In Brazilië kappen ze het oerwoud om, de polen smelten, in het Midden-Oosten slaan ze elkaar de hersens in. En dat virus, ook dat nog, dat virus! Hele landen in staat van beleg, de wereldbevolking in rep en roer.

Kom ik aan met mijn onderwaterlijm. Er zijn van die dagen dat je je afvraagt waar je mee bezig bent. Of het wel zin heeft allemaal. Of de mondiale misère ons niet finaal boven het hoofd groeit. Zoveel problemen, er valt nauwelijks tegenop te wetenschappen.

MARLEEN KAMPERMAN
is chemicus en hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen.

En je slaapt eens een nacht goed. En de zon schijnt. En de ontmoediging en de twijfel drijven over, om plaats te maken voor gezonde relativering. Goed, de wereld ga je niet redden, maar je kunt je eigen kleine bijdrage leveren, zoals iedereen, en soms komt uit al die bijdragen toch iets aardigs voort. Een positief contragewicht, om tegenover de misère in de schaal te leggen. Dakdekkers redden ook de wereld niet, maar dat ze nuttig werk verrichten zal niemand tegenspreken. Zo'n deerlijke bende als de wereld misschien is, zonder dakdekkers was de ellende helemaal niet te overzien.

Aan die gedachte houd ik me dus maar vast, al is het terrein van mijn bijdrage niet het dak, maar wetenschap. Toch ook nuttig lijkt me, in deze apocalyptische tijden. Ga maar na: het zijn wetenschappers die overheden nu vertellen wat er gebeuren moet. Het zijn wetenschappers die dat virus uiteindelijk eronder zullen krijgen. En wat er in zie-

kenhuizen zoal gebeurt om te zorgen dat mensen die besmet zijn geraakt niet bezwijken: alles gebaseerd op wetenschap.

Waar wetenschap is, heeft verloedering minder kans. Waar het licht wordt gezocht, blijft het duister op afstand. Zodat het volgende staaltje van gezonde relativering me niet overdreven voorkomt:

Wat is het fundament van onze beschaving? Wat is het, dat de grootste catastrofes nog enigszins weet te beteugelen? Wat behoedt ons voor een terugval naar toehoe wabohoe? Bill Clinton zei het al, al zei hij het verkeerd. Dat is dan bij dezen rechtgezet. *It's science, stupid!*

Het volgende nog, als postscriptum. Dit is mijn laatste column voor deze krant. Het was een mooie rit, maar ik stap hier uit. Veel dank voor alle reacties. Blijf vooral nieuwsgierig. Koester de verwondering. Er is een wereld te ontdekken.